

Waddenacademie Jaarverslag 1 juli 2014 - 1 januari 2015

waddenacademie

De Waddenacademie is in 2008 opgericht als uitvloeisel van het in 2004 verschenen rapport Ruimte voor de Wadden van de Adviesgroep Waddenzeebeleid.

In dit rapport (Commissie Meijer) werd onder meer vastgesteld dat veel kennis over het waddengebied versnipperd aanwezig of slecht ontsloten is en daardoor niet direct beschikbaar of toepasbaar voor beleid en bestuur is. Ook stelde de commissie vast dat er te weinig coördinatie en integratie van kennis en onderzoek is en dat er onvoldoende afstemming is tussen de vraag naar kennis, het aanbod van kennis en de programmering van kennisontwikkeling. Tot slot stelde de Commissie Meijer vast dat er lacunes bestaan op het gebied van monitoring op ecologisch terrein en dat er gebrek is aan (gedeelde) kennis rond de samenhang tussen de Waddenzee als natuurgebied, de sociaaleconomische positie van de bewoners in het waddengebied en de belevingswaarde van de Waddenzee. Om al deze redenen pleitte de Commissie Meijer voor het instellen van een onafhankelijke Waddenacademie.

Het toenmalige kabinet besloot om het advies van de Commissie Meijer over te nemen, wat in 2006 leidde tot de Wet op het Waddenfonds, die vier doelstellingen kent:

- het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het waddengebied;
- het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
- een duurzame economische ontwikkeling in het waddengebied dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het waddengebied en de direct aangrenzende gebieden (Groningen, Friesland en de Kop van Noord-Holland);
- het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddengebied.

Tot 1 januari 2012 was het Rijk verantwoordelijk voor het Waddenfonds. Vanaf 1 januari 2012 is deze verantwoordelijkheid gedecentraliseerd naar de drie voor het Waddengebied verantwoordelijke provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland.

Op grond van de vierde doelstelling van het Waddenfonds, het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied, kent de Waddenacademie drie taken:

- het identificeren van domeinoverstijgende kennisleemtes ten behoeve van de duurzame ontwikkeling van het Waddengebied en het articuleren van voor het Waddengebied relevante onderzoeksvragen (Agenderen);
- het bevorderen van een samenhangende onderzoeksprogrammering op regionaal, nationaal en internationaal niveau (Programmeren);
- het bevorderen van informatievoorziening en kennisuitwisseling in en tussen de kenniswereld, overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties (Informeren).

Daarnaast worden alle overige wettelijke middelen ingezet die aan het doel van de Waddenacademie bijdragen, met inbegrip van de wetenschappelijke ondersteuning van (het bureau van) het Waddenfonds. Tot 1 juli 2014 ressorteerde de Waddenacademie onder de KNAW. Vanaf 1 juli 2014 is de Waddenacademie een onafhankelijke stichting, waarvoor de basisfinanciering uit het Waddenfonds komt.

In zijn brief van 25 februari 2014, kenmerk 14-082-MD, heeft het Waddenfonds aangegeven dat de Waddenacademie tot 1 januari 2018 een budgetsubsidie van 1,2 miljoen Euro per jaar beschikbaar wordt gesteld. Bij deze vorm van

subsidie, zo wordt in de brief vermeld, krijgt de subsidieontvanger een bepaald budget, dat naar eigen inzicht vrij is te besteden, binnen een bepaald niveau van prestatieafspraken. Jaarlijks worden met de subsidieontvanger voor het daarop volgende jaar productafspraken gemaakt.

De Waddenacademie ontvangt externe financiering voor twee specifieke activiteiten. In de eerste plaats is de Waddenacademie door de NAM en de Waddenvereniging gevraagd om de ondersteuning van een onafhankelijke, internationale wetenschappelijke begeleidingscommissie ten behoeve van de lange termijn bodemdaling studie in het Waddengebied te begeleiden en daarvan ook het voorzitterschap op zich te nemen.

De begeleidingscommissie verricht haar werkzaamheden onder voorzitterschap van dr. Hessel Spielman, directielid van de Waddenacademie, en zal haar eindrapport naar verwachting in 2015 opleveren. De kosten van de commissie worden vergoed door de NAM, met uitzondering van de kosten van de voorzitter die door de Waddenacademie worden betaald. In de tweede plaats loopt de financiering van vijf door de University Campus Fryslân (UCF) aan de Waddenacademie toegewezen promotieplaatsen via de Waddenacademie. De promovendi voeren hun onderzoek uit bij kennisinstellingen in Fryslân, in samenwerking met universiteiten elders in het land.

Op grond van de voorwaarden in de subsidiebeschikking legt de Waddenacademie in dit jaarverslag verantwoording af voor de besteding van de haar door het Waddenfonds toegekende middelen over de periode 1 juli 2014 tot 1 januari 2015. De verantwoording vindt plaats door de stand van zaken van de in het werkprogramma juli 2014 – januari 2016 opgenomen activiteiten op 1 januari 2015 te

beschrijven. Het werkprogramma juli 2014 – januari 2016 van de Waddenacademie is op 30 juni 2014 door het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds vastgesteld. Het jaarverslag is voorzien van een door de accountant goedgekeurd financieel jaarverslag over de periode 1 juli 2014 tot 1 januari 2015.

Alvorens nader in te gaan op de activiteiten die in de verslagperiode zijn ondernomen is het goed om kort stil te staan bij de overgangssituatie van de Waddenacademie in 2014. Het formele besluit tot continuering van de Waddenacademie na 1 juli 2014 werd genomen op 30 juni 2014, de laatste dag van de eerste financieringsperiode van de Waddenacademie. Dit had tot gevolg dat, vanwege de onzekerheid over het voortbestaan van de Waddenacademie, bestaande activiteiten werden afgerond en er nog geen nieuwe activiteiten konden worden opgestart. Hierdoor ontstond ook een personele onderbezetting van de Waddenacademie. Pas na het formele besluit tot voortzetting van de Waddenacademie op 30 juni kon worden gestart met de werving van

een nieuw directielid Cultuurhistorie (prof. Jos Bazelmans had laten weten vanaf 1 januari 2014 slechts nog een halve dag per week beschikbaar te zijn voor de Waddenacademie en per 1 juli 2014 zijn portefeuille helemaal te moeten neer te leggen vanwege zijn werkzaamheden als directielid bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). Ook was er een vacature voor een nieuw directielid Klimaat en Water, omdat met prof. Pavel Kabat vanwege zijn benoeming tot directeur van het International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) in Wenen was overeengekomen dat hij per 1 juli 2014 verder zou gaan als portefeuillehouder Internationalisering. Met het benoemen van opvolgers voor prof. Bazelmans en prof. Kabat moest evenwel worden gewacht tot het formele besluit tot continuering van de Waddenacademie genomen was.

Daardoor konden beide vacatures pas per 1 oktober worden vervuld door respectievelijk dr. Meindert Schroor en prof.dr. ir. Pier Vellinga. De samenstelling van de directie in de verslagperiode was als volgt:

Naam	Functie
Directie	
Prof.dr. Jouke van Dijk	voorzitter en directielid Sociale en Ruimtelijke Economie;
Prof.dr. Pavel Kabat	directielid Internationalisering
Dr. Katja Philippart	directielid Ecologie
Dr. Meindert Schroor	directielid Cultuurhistorie (m.i.v. 1 okt. 2014)
Dr. Hessel Speelman	vicevoorzitter en directielid Geowetenschap
Prof.dr.ir. Pier Vellinga	directielid Klimaat en Water (m.i.v. 1 okt. 2014)
Ondersteuning directie	
Klaas Deen	secretaris van de Waddenacademie

Vanaf 1 juli 2014 is de Waddenacademie een onafhankelijke stichting. Het vertrek bij de KNAW als koepelorganisatie waaronder de Waddenacademie tot 1 juli 2014 ressorteerde had ook gevolgen voor de governance van de Wadden-

academie. De tot 1 juli 2014 bestaande Bestuurlijke Adviesraad werd wat betreft samenstelling en taak aangepast en omgevormd tot een Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht was in de verslagperiode als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Raad van Toezicht	
Drs. Ed Nijpels	voorzitter
Drs. Greetje van den Bergh	vice-voorzitter
Jaap Bos	lid
Drs. Jens Enemark	lid
Ir. Marius Enthoven	lid
Prof.dr. Taede Sminia	lid

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken binnen de Stichting Waddenacademie. De taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht zijn uitgewerkt in artikel 14 van de Statuten van de Stichting Waddenacademie en de Regeling Standaard-

mandaat Stichting Waddenacademie. De Raad van Toezicht hanteert een rooster van aftreden en wordt ondersteund door Klaas Deen, secretaris van de Waddenacademie. De Statuten, Mandaatregeling en rooster van aftreden zijn terug te vinden op de [website](#) van de Waddenacademie.

Colofon

Tekst

Klaas Deen

Beeld

Thea Smit

Ontwerp

BW H ontwerpers

Kerntaak 1 Het identificeren van domein-overstijgende kennisleemtes ten behoeve van de duurzame ontwikkeling van het Waddengebied en het articuleren van voor het Waddengebied relevante onderzoeksvragen (Agenderen)

Het actualiseren van de kennis-agenda

In februari 2014 is een eerste concept van de science-policy matrix tijdens de trilaterale ministersconferentie in Tonder (Denemarken) gepresenteerd. In de tweede helft van 2014 heeft de Waddenacademie met verschillende partijen overleg gevoerd hoe een verder uitgewerkte science-policy matrix de basis kan vormen voor trilaterale onderzoekagenda. Dit overleg heeft ertoe geleid dat vanaf februari 2015 onder leiding van prof. Jouke van Dijk (Nederland), prof. Karsten Reise (Duitsland) en dr. Mette Guldberg gewerkt zal worden aan een trilaterale onderzoek-agenda, welke in 2018 zal worden gepresenteerd tijdens de eerstkomende ministersconferentie, die in Nederland zal worden gehouden.

Het bewaken van de wetenschappelijke kwaliteitsborging van grootschalige (overheids) projecten

Op verzoek van de NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij) en de Waddenvereniging heeft de Waddenacademie in 2013 een onafhankelijke, internationale wetenschappelijke begeleidingscommissie ingesteld om de lange termijn bodemdaling studie in het waddengebied te begeleiden. Deze commissie is in de tweede helft van 2014 enkele malen in Nederland bijeen geweest en zal uiterlijk 1 juli 2015 haar eindrapport aan de NAM presenteren. Voor een overzicht van de werkzaamheden van de begeleidingscommissie in de verslagperiode, zie de [website](#).

Het bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling van het Waddengebied

De Waddenacademie heeft in overleg met het Waddenfonds en het Regiecollege Waddengebied in de verslagperiode het initiatief genomen om binnen het Programma Rijke Waddenzee (PRW) de discussie op te starten of binnen een op te starten PRW 2.0 de economische component structureel ingebed kan worden. Deze discussie moet in de eerste helft van 2015 worden afgerond en tot een concreet besluit leiden.

Het stimuleren van (bijzondere) leerstoelen op het gebied van wadden gerelateerd onderzoek

Er is op informele wijze gesproken met een aantal partijen over de mogelijkheden om bijzondere leerstoelen op het gebied van wadden gerelateerd onderzoek bij universiteiten te vestigen. Deze gesprekken hebben in de verslagperiode nog niet tot concrete resultaten geleid.

Kerntaak 2 Het bevorderen van een samenhangende onderzoeksprogrammering op regionaal, nationaal en internationaal niveau (Programmeren)

Het (gevraagd en ongevraagd) uitbrengen van wetenschappelijke rapporten en verkenningen

Zoals met het Waddenfonds afgesproken brengt de Waddenacademie op verzoek van en in overleg met het Waddenfonds adviezen uit over specifieke onderwerpen. Om hieraan uitvoering te geven is de Waddenacademie in de tweede helft van 2014 gestart met drie wetenschappelijke rapporten/verkenningen:

- Een advies over hoe te komen tot een Rijke Waddenkust, met richtlijnen t.a.v. waar het Waddenfonds zou kunnen investeren als het

gaat om het versterken van de economie van het waddengebied;

- Een advies over de effecten van de garnalenvisserij op het ecosysteem in de Waddenzee;
- Een advies over de kansen en bedreigingen van de verzilting van landbouwgronden in het Waddengebied.

Over al deze drie onderwerpen is in de eerste helft van 2015 aan het Waddenfonds advies uitgebracht, zie de [website](#).

Het monitoren van de ontwikkeling van de economische, ecologische en sociaal-culturele duurzaamheid in het waddengebied

De Waddenacademie heeft, samen met het Waddenfonds, Telos en IMSA de opdracht gegeven om te komen tot een Waddenbarometer, die op inzichtelijke wijze moet aangeven hoe het waddengebied zich ten opzichte van de uitgangssituatie (0-meting) ontwikkelt. Het eerste prototype van de Waddenbarometer werd gepresenteerd tijdens de Waddenfonds dag op 13 november 2014. Een eerste wetenschappelijke discussie over de Waddenbarometer vond plaats tijdens het symposium van de Waddenacademie op 10 december 2014. De presentatie en de discussie op 10 december zijn via de [website](#) te bekijken.

De Waddenacademie heeft geparticipeerd in de case-study voor Noord-Nederland van het OECD-project How's Life in Your Region – Using Well-being Indicators for Policy Making, zie [website](#).

Het monitoren en evalueren van de door het Waddenfonds te financieren en gefinancierde projecten

Het Waddenfonds heeft in de tweede helft van 2014 geen grootschalige projecten aan de Waddenacademie ter advisering voorgelegd. Wel zijn bij verschillende projectaanvragen individuele directieleden van de Waddenacademie geconsulteerd voor advies

over de kenniscomponent van de betreffende aanvraag. De Waddenacademie is in de verslagperiode niet door het Waddenfonds gevraagd om door het Waddenfonds gefinancierde projecten te evalueren.

Het desgevraagd op korte termijn adviseren aan het Waddenfonds

Het Waddenfonds heeft in de verslagperiode geen inhoudelijke kennisvragen waarover op korte termijn advies zou moeten worden uitgebracht aan de Waddenacademie voorgelegd.

Het stimuleren van (bij voorkeur multidisciplinair en trilateraal) Waddenonderzoek

In de verslagperiode heeft de Waddenacademie tijdens haar symposium op 10 en 11 december 2014 expliciet de discussie gevoerd over de mogelijkheden om te komen tot een trilaterale onderzoekscall. Deze discussie zal in 2015 worden voortgezet en wellicht tot een concreet resultaat leiden.

De discussie die op 11 december werd gevoerd is te bekijken via de [website](#). In de verslagperiode is ook de discussie over de mogelijke komst van een Kompetenz centre van start gegaan. De Waddenacademie is bij deze discussie inhoudelijk nauw betrokken waar het gaat om de plaats van (trilateraal) onderzoek in een dergelijk centrum. Daarnaast is de Waddenacademie medefinancier van de haalbaarheidsstudie van dr. Andy Brown naar een Kompetenz centre.

Het organiseren van congressen, workshops en symposia

Op 10 en 11 december 2014 organiseerde de Waddenacademie in samenwerking met NWO, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, een internationaal symposium waarin trilateraal Waddenzee onderzoek centraal stond. Het symposium, dat in Leeuwarden plaats vond, bracht ruim 160 wetenschappers, beleidsmakers,

Kerntaken

natuurbeheerders en andere stakeholders uit Nederland, Duitsland en Denemarken bijeen. Een verslag, alle presentaties en een foto-impressie van het symposium, zijn gepubliceerd op de [website](#).

In de verslagperiode haalde de Waddenacademie ook de organisatie van een groot internationaal congres binnen dat wordt georganiseerd in 2018, het jaar dat Leeuwarden Europese Culturele Hoofdstad is. Het betreft een internationaal congres onder de paraplu van de International Small Island Studies Association (ISISA). ISISA is in 1992 ingesteld en richt zich op de bestudering van eilanden in een multidisciplinair en internationaal perspectief. Voor meer informatie zie de [website](#).

Kerntaak 3 Het bevorderen van informatievoorziening en kennisuitwisseling in en tussen de kenniswereld, overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties (Informereren)

Het organiseren van de interactie tussen kunst en wetenschap

Vanaf 2011 organiseert de Waddenacademie tijdens Oerol een serie lezingen rondom kunst, wetenschap en landschap. Ook in 2014 werden weer door vooraanstaande wetenschappers lezingen verzorgd, bekijk een impressie van de lezingen via de [website](#). In de verslagperiode werd met De Jonge Akademie overeengekomen dat vanaf Oerol 2015 de lezingen tijdens Oerol gezamenlijk door de Waddenacademie en De Jonge Akademie worden verzorgd.

Het verzorgen van opinieartikelen

Vanaf mei 2011 vraagt de Waddenacademie elke maand een wetenschapper om een opinieartikel in het Friesch Dagblad te plaatsen. In het opinieartikel wordt steeds een actueel onderwerp vanuit het perspectief van de wetenschap belicht. Lees de opinieartikelen in de verslagperiode via de [website](#).

Het ontsluiten van waddenkennis via websites

De Waddenacademie en Tresoor hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid genomen voor de continuering van de website [waddenzee.nl](#), en stellen daar (naast de basisformatie vanuit het Rijk en de regionale overheden) ook formatie voor beschikbaar. De website mag op een grote belangstelling van het algemene publiek rekenen (gemiddeld zo'n 2500 bezoekers per dag).

Het organiseren van de reeks 'Wadden Lopen'

In de verslagperiode heeft intern overleg plaatsgevonden over de opzet van de reeks 'Wadden Lopen'. Besloten is om deze reeks ietwat aan te passen tot een lezingenreeks 'Wadden cafés, waarin directieleden van de Waddenacademie in de Wadden regio met de lokale bevolking in gesprek gaan over onderwerpen die daar spelen. De Wadden cafés zullen vanaf het voorjaar van 2015 van start gaan. Daarnaast zullen vanaf het voorjaar 2015 ook in samenwerking met de Volksuniversiteiten in Fryslân, Groningen en Noord-Holland lezingen door directieleden van de Waddenacademie worden gegeven in de provinciale bibliotheken.

Het vertalen van recente wetenschappelijke literatuur naar een breed publiek

Vanaf 2009 plaatsen de Waddenvereniging en de Waddenacademie op hun websites wekelijks een stukje waarin recente wetenschappelijke literatuur over het waddegebied op een voor het brede publiek begrijpelijke wijze wordt samengevat. Vanaf 2012 doet ook Ecomare aan deze reeks mee. In 2010 is voor de eerste maal een aantal van de stukjes gebundeld in een boekje, getiteld 'Waddenwijsheid'. Begin 2015 krijgt dit boekje een vervolg, met de toepasselijke titel 'Meer Waddenwijsheid'.